

עפ"ת 25556/07/15 - רני מנסור נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 25556-07-15 מדינת ישראל נ' מנסור
תיק חיצוני: 14210043114 4 נובמבר 2015
בפני כבוד השופטת רונית בש
המערער רני מנסור
נגד
המשיבה מדינת ישראל

פסק דין

מבוא

1. לפניי ערעור המדינה על גזר הדין מיום 31.5.15, שעניינו רכיב הפסילה בפועל שהושת על המשיב במסגרת גזר הדין הנ"ל (להלן: "גזר הדין"), שניתן בבית משפט השלום לתעבורה בחיפה בתיק תת"ע 8790-05-14 ע"י כב' השופט שלמה בנ'גו (להלן: "בית משפט קמא"). המשיב הורשע, על פי הודאתו בעובדות כתב האישום בתיק העיקרי, בעבירה של נהיגה ברכב עליו נמסרה הודעת אי שימוש, עבירה לפי סעיף 308(ד) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, עבירה מיום 24.4.14. כמו כן, הודה המשיב בעובדות כתבי אישום בשלושה תיקים נוספים, שצורפו לתיק הנ"ל, האחד תת"ע 7295-06-14, שעניינו עבירות של נהיגה ברכב ללא רישיון נהיגה וללא פוליסת ביטוח, עבירה לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: "פקודת התעבורה") ועבירה לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי, עבירות מיום 24.4.14. התיק השני- תת"ע 5277-03-14 הינו בגין עבירות של נהיגה ברכב ללא רישיון נהיגה וללא פוליסת ביטוח, עבירה לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה ועבירה לפי סעיף 2(א) לפקודת הביטוח, עבירות מיום 14.2.14. התיק השלישי תת"ע 5276-03-14 עניינו נהיגה בשכרות, עבירה לפי סעיף 62(3), 64(א) (3) ו-39 לפקודת התעבורה וכן תקנה 169 לתקנות התעבורה, עבירה מיום 14.2.14.
2. בית משפט קמא גזר על המשיב את העונשים הבאים: 60 ימי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות, 24 חודשי פסילה בפועל, 7 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, והתנאי הוא שהמשיב לא יעבור עבירה של נהיגה בשכרות ו/או עבירה לפי תקנה 26 לתקנות התעבורה על חלופותיה ו/או עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה ו/או עבירה לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה, 5 חודשי פסילה על תנאי למשך 3 שנים וקנס בסך 2,000 וכן צו מבחן למשך שנה.

גזר הדין

3. בית משפט קמא ציין בגזר הדין, כי בעניינו של המשיב ניתנו 2 תסקירים. בתסקיר הראשון סקר שירות עמוד 1

המבחן את נסיבותיו האישיות של המשיב, את עברו וביצע הערכת סיכון להישנות העבירות וסיכויי שיקום. בית משפט קמא הטעים, כי שירות המבחן התרשם מהמשיב כבחור מופנם, בשלבי גיבוש זהותו, המתקשה לעמוד בציפיות הוריו. עוד התרשם שירות המבחן, כי החזרתיות העולה מכתבי האישום יש בה כדי להצביע על דפוסי התנהגות אימפולסיביים מצד המשיב, עיוותי חשיבה ותפיסה שגויה את תחום התעבורה וכן כי המשיב נוטה להצדיק את התנהגותו פורעת החוק ומגמד את אחריותו, כך למשל הסביר המשיב את הנסיעה על הקטנוע כנסיעה קצרה ולא ייחס לה חומרה יתרה. כמו כן, שירות המבחן התרשם מהעדר מודעות מספקת של המשיב להשלכת התנהגותו והביע סקפטיות רבה באשר ליכולתו של המשיב להבין את חומרת מעשיו ולהשתלב בהליך טיפולי. לפיכך, הוערך, כי הסיכוי להישנות של העבירות הינו גבוה. לעניין העונש המליץ שירות המבחן על הטלת עונש מאסר בפועל, קצר, שניתן יהיה להמירו בעבודות שירות וזאת על מנת להשית על המשיב עונש הרתעתי שיהיה בו כדי להמחיש לו את חומרת מעשיו. מהתסקיר המשלים, שהוגש בפני בית משפט קמא עולה, כי משיחה נוספת שקיים שירות המבחן עם המשיב, הביע האחרון נכונות להשתתף בתהליך טיפולי, על מנת לסייע לו בהסתבכויות החוזרות ונשנות בעבירות תעבורה ובכדי שיקבל כלים להתמודדות נכונה עם דרכי התנהגותו האימפולסיבית. שירות המבחן הציע למשיב להשתלב בקבוצה טיפולית בתכנית מסודרת והמשיב הביע את הסכמתו לכך. עם זאת ציין שירות המבחן, כי התרשם שהצהרותיו המילוליות של המשיב נובעות מתוך שיקולים צרים של רווח והפסד נוכח ההליך המשפטי המתנהל נגדו. להתרשמותו של קצינת המבחן, למרות קביעתה זו, יכול המשיב לעמוד בתנאי הטיפול ולשתף פעולה עם גורמי הטיפול, כנדרש. שירות המבחן העריך, כי כניסתו של המשיב להליך טיפולי יכולה לסייע לו ולחברו לנזקקות האמיתית להליך טיפולי ולמודעות הדרושה לו נוכח מעשיו והשלכותיהם המשפטיות. שירות המבחן המליץ בתסקיר המשלים להטיל על המשיב צו מבחן לתקופה של שנה, במהלכה ישולב המשיב בקבוצה טיפולית סגורה לעוברי חוק בתחום התעבורה, לצד עונש מאסר בפועל קצר בעבודות שירות ועונש של מאסר מותנה.

4. בית משפט קמא ציין, כי מדובר בשורה של עבירות חמורות ביותר והטעים, כי חומרה יתרה יש לעובדה, כי המשיב נהג ברכב ללא רישיון נהיגה, ללא ביטוח וכשהוא שיכור. בית משפט קמא סבר, כי במצב דברים זה נשקפת מסוכנות רבתי ליתר המשתמשים בדרך שכן לא זו בלבד שהמשיב לא הוסמך מעולם ע"י הרשויות המתאימות לנהוג ברכב ואינו מכיר את חוקי התעבורה, אלא שהוא הוסיף חטא על פשע בכך שנהג ברכב שיכור, מה גם שדרגת האלכוהול שנדגמה על גופו של המשיב הינה למעלה מפי שתיים מהדרגה המינימאלית הקבועה בדין. במצב דברים זה סיכן המשיב במודע את הציבור.

5. בית משפט קמא ציין, כי טווח הענישה הנוהג בעבירות מסוג זה נע בין עונש של מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות ועד לעונש מאסר בפועל וכליאה ממשית, וכן הוטעם בגזר הדין, כי בתי המשפט הדגישו לא אחת את החומרה היתירה הנובעת מעבירות אלה וקראו להחמיר ולהעלות את רף הענישה ביחס למי שנוהג בהיותו בלתי מורשה.

6. באשר לנסיבות ביצוע העבירה, ציין בית משפט קמא, כי בנידון דידן נהג המשיב בהיותו בלתי מורשה לנהיגה בשכרות, וכן בנוסף עבר המשיב עבירות נוספות. נקבע, כי החזרתיות העולה מביצוע העבירות משקפת יחס של ביזוי לחוק ומעידה על המשיב כי הוא מסכן את הציבור ואין דרך אחרת מלהרתיעו

אלא במאסר של ממש.

7. לענין הנסיבות שאין קשורות לביצוע העבירה, בית משפט קמא הבהיר, כי מדובר בנאשם בן 22, רווק, אשר שירת שירות מלא בצה"ל, עובד ומסייע לדודו במשרד רו"ח בכפר מגוריו, וכן סובל מבעיות קשב וריכוז. המשיב בן להורים נורמטיביים, אשר חוו לפני כשנתיים אירוע מצער בו סבו של המשיב - אליו המשיב קשור מאוד - עבר אירוע מוחי ולעת הזו הוא משותק בחצי פלג גופו. כמו כן, המשיב נעדר הרשעות תעבורתיות קודמות.

8. לפיכך, סבר בית משפט קמא, כי העונש ההולם את נסיבותיו של המשיב חייב לכלול רכיב של מאסר בפועל לצד פסילה הולמת ועונשים צופה פני עתיד על מנת להרתיע את המשיב מלבצע עבירות דומות בעתיד ועל מנת לשקף את מתחם הענישה ההולם. יחד עם זאת, הטעים בית משפט קמא, כי רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם אם הוא סבור כי יש סיכוי שהמשיב ישתקם וזאת על סמך חוות דעת המונחות בפניו של שירות המבחן.

9. לאחר שבחן את תסקירי שירות המבחן, שהוגשו בעניינו של המשיב המקיפים את נסיבותיו האישיות של המשיב, ההיסטוריה העבריינית שלו, הערכת סיכוי להישנות העבירה וסיכויי שיקום ולאחר ששמע בהרחבה את טיעוני הסנגור וכן את דבריו של אבי המשיב, אשר סיפר אודות המשפחה ואורחות חייה הנורמטיביים, סבר בית משפט קמא, כי בנסיבות אלה, על אף הפער בין הצהרותיו המילוליות של המשיב לבין התרשמות שירות המבחן ומניעיו לעניין הטיפול, יש מקום לרתום את המשיב להליך טיפולי. בית משפט קמא הטעים, כי מדובר בבחור צעיר, בראשית דרכו בחיים ועל אף שמעיד יש להושיט לו יד ולאפשר לו לשקם את חייו ולחזור לדרך הישר. בית משפט קמא התרשם, כי המשיב מוקף בסביבה תומכת, אוהדת ואוהבת. בית משפט קמא ציין, כי צירוף כל אלה וכן שילוב המשיב בהליך טיפולי במסגרת שירות המבחן, יביאו את המשיב לידי הפנמה של חומרת מעשיו תוך חיבורו למחירים האישיים שהוא עלול לשלם אם חלילה ימעד שנית.

10. לאחר שבחן את מכלול השיקולים, קבע בית משפט קמא, כי יש להשית על המשיב עונשים מאוזנים הכוללים רכיב של מאסר קצר בעבודות שירות על מנת להמחיש למשיב את חומרת מעשיו, זאת לצד פסילה המתחייבת אף מהוראות המחוקק וכן צו מבחן.

נימוקי הערעור

11. המערערת טוענת, כי טעה בית המשפט קמא בגזר דינו משגזר על המשיב תקופת פסילה בפועל של 24 חודשים, כתקופה המינימאלית הקבועה בסעיף 39 א לפקודת התעבורה לעניין הרשעה בעבירה של נהיגה בשכרות, וזאת חרף ריבוי העבירות בהן הורשע המשיב וחומרתן, סמיכותן של העבירות בהן הורשע והצורך להגן על הציבור מפני החשש כי ישוב לנהוג בנסיבות דומות. לעניין זה מפנה המערערת עמוד 3

לדבריו של בית המשפט קמא עצמו במסגרת גזר הדין לפיהם: "מדובר בשורה של עבירות חמורות ביותר, חומרת יתרה יש לעובדה כי הנאשם נהג ברכב ללא רישיון נהיגה, ללא ביטוח וכשהוא שיכור. במצב דברים זה נשקפת מסוכנות רבתי ליתר המשתמשים בדרך... "ובהמשך: "יצוין כי דרגת האלכוהול שנדגמה על גופו הינה למעלה מפי שתיים מהדרגה המינימאלית הקבועה בדן. במצב דברים זה סיכן הנאשם במודע את הציבור".

12. לטענת המערערת, במצב דברים זה, ההגנה על ציבור המשתמשים בדרך מחייבת כי המשיב יפסל מלקבל רישיון נהיגה למשך תקופה ארוכה ומשמעותית, ולא ניתן כל טעם להסתפקות בהטלת פסילה בפועל לתקופת המינימום אשר נקבעה בחוק לגבי אחת מהעבירות בלבד אשר נעברה במסגרת אחד משני האירועים הנפרדים. המערערת סבורה, כי רכיב הענישה שעניינו פסילת רישיון הנהיגה בפועל אשר נגזר על המשיב, אינו משקף את חומרת העבירות ואת המסוכנות הנשקפת מן המשיב.

13. לפיכך, עותרת המערערת, כי בית משפט יקבל את הערעור ויחמיר בעונש הפסילה בפועל אשר הוטל על המשיב.

טיעוני ב"כ הצדדים בדיון

14. ב"כ המערערת טען בדיון בפניי היום, כי עונש הפסילה שהושת על המערער בגזר הדין חורג לקולה מהעונש המקובל, זאת בהינתן הטעמים הבאים:

כמות האלכוהול שנמצאה בגוף המשיב הגיעה לכמות של פי 2 וחצי מהכמות המותרת בחוק, דבר המחייב, לטענת המדינה, השתת עונש של פסילה חמור יותר מענישת המינימום הסטטוטורית העומדת על 24 חודש. עוד הוסיף וציין ב"כ המערערת, כי המשיב הורשע בעבירות נוספות, לרבות שתי עבירות של נהיגה ברכב ללא רישיון, דבר המצדיק החמרה בעונש הפסילה המושת על המשיב.

ב"כ המערערת עתר להשתת פסילה לתקופה ארוכה יותר על המשיב, לפחות לתקופה של 3 עד 4 שנים.

15. ב"כ המשיב, מנגד, טען כי לבתי המשפט ישנה סמכות, בנסיבות מיוחדות לסטות מפסילת המינימום ואילו במקרה דנן לא סטה בית משפט קמא מפסילת המינימום הסטטוטורית, זאת חרף נסיבותיו האישיות של המשיב, שהינו בחור צעיר, חייל משוחרר, עובד ולומד ולפיכך החמרה ברכיב הפסילה תביא, לטענת ב"כ המשיב, להגבלת המשיב. עוד הדגיש ב"כ המשיב, כי על המשיב הושתו רכיבי ענישה נוספים - מאסר בפועל בעבודות שירות, מאסר על תנאי, פסילה על תנאי וכן צו מבחן לתקופה של שנה. לדידו, רכיב הפסילה שהושת על המשיב בגזר הדין אינו סוטה קיצונית מרמת הענישה הנוהגת, מה גם שעברו של המשיב נקי ללא רבב והוא ביצע את העבירות, בהיותו בתקופת משבר לאחר שחרורו משירותו הצבאי. ב"כ המשיב ביקש, לפיכך, לדחות את ערעור המדינה.

דין והכרעה

16. סעיף 39א לפקודת התעבורה קובע עונש מינימום בגין עבירה של נהיגה בשכרות, העומד על שנתיים פסילה בפועל, אולם "רשאי בית המשפט, בנסיבות מיוחדות שיפרש בפסק הדין, להורות על פסילה לתקופה קצרה יותר". נסיבות מיוחדות אין משמעותן חיים נורמטיביים גרידא, דבר המצופה מכל אדם, אלא מעבר לכך (ראה רע"פ 6443/12 שאול לידסקי נ' מ"י, פורסם בנבו, 9.9.12).

עוד קבע בית המשפט העליון, כי על בתי המשפט לסייע במיגור תופעת הנהיגה בשכרות "המסכנת את חיי הציבור ומעידה על התנהגות רשלנית וקלת דעת... בתי המשפט מצווים להרים תרומתם במלחמה בקטל בדרכים ובתופעת הנהיגה בשכרות ההולכת ומתפשטת בקרבנו, ולעשות כל שניתן להרתיע בעונשים חמורים..." (ראו רע"פ 25/04 סויסה נגד מדינת ישראל (ניתן ביום 28/1/04)).

17. ומהתם להכא:

במקרה שבפנינו נהג המשיב בשכרות, זאת מבלי שהיה מורשה כלל לנהיגה ברכב, דבר המוסיף נופך ניכר של חומרה להתנהלותו של המשיב. יודגש, כי המשיב הורשע בהליך בפני בית משפט קמא בעבירה של שימוש בקטנוע לגביו נמסרה הודעת איסור שימוש, בעבירות שעניינן נהיגה ברכב ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח ובעבירות נוספות שעניינן נהיגה ברכב ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח, זאת בצד העבירה של נהיגה בשכרות.

18. בית משפט קמא הטעים, כאמור לעיל, בגזר הדין, כי מהמשיב נשקפה בעת הרלוונטית מסוכנות רבתית ליתר המשתמשים בדרך, שכן המשיב לא זו בלבד שנהג ברכב ללא הכשרה כדין, אלא אף נהג ברכב כשהוא שיכור, מה גם שכמות האלכוהול בגופו של המשיב הייתה פי שתיים מהכמות המינימלית המותרת על פי דין.

19. די בטעמים הנ"ל כדי להצדיק החמרה בדינו של המשיב, מעבר לפסילת המינימום הסטטוטורית שנקבעה ע"י המחוקק. אין באורח חייו הנורמטיבי של המשיב, כמו גם בעברו הנקי, כדי להצדיק, בנסיבות העניין שבפנינו, את הטלת עונש הפסילה המינימלי על המשיב ולא מעבר לכך. כמו כן, אין לקבל את טענת ב"כ המשיב, כי המשיב נענש דיו בכך שהושתו עליו רכיבי ענישה נוספים, שעיקרם מאסר בפועל לתקופה של 60 יום בדרך של עבודות שירות, זאת בצד צו מבחן. בנקודה זו יצוין, כי הטלת עונש המאסר בפועל הנ"ל על המשיב עלתה בקנה אחד עם המלצת שירות המבחן בעניינו של המשיב. ודוק, מתסקיר שירות המבחן, אשר הוגש בפני בית משפט קמא, עולה כאמור, כי הסיכוי להישנות עבירות ע"י המשיב הוא גבוה וכי מן הראוי להשית עליו, לפיכך, עונש הרתעתי כדי להמחיש לו את חומרת מעשיו. לפיכך, שירות המבחן האמון על בחינת אינטרס המשיב והפן השיקומי, המליץ בפני בית משפט קמא להשית על המשיב עונש של מאסר בפועל לתקופה קצרה בדרך של עבודות שירות, אשר אינו עונש חמור בהינתן חומרת העבירות בהן הורשע המשיב.

20. "כלל הוא כי אין זה תפקידה של ערכאת הערעור למצות את מידת הדין עם נאשם ועל כן לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בעונשים שגזרה הערכאה הדיונית, להוציא מקרים שבהם נפלה טעות בגזר הדין או למקרים בהם העונש חורג באופן מובהק מרמת הענישה הראויה או המקובלת בנסיבות העניין" (ראו למשל: ע"פ 1242/97 גרינברג נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסקה 7 (3.2.1998)).

21. במקרה שבפנינו מן הראוי, כאמור לעיל, להתערב בעונש הפסילה שהושת על המשיב בגזר הדין מושא הערעור, החורג באופן מובהק מרמת הענישה הראויה בנסיבות העניין. עם זאת, לא ימוצה הדין עם המערער, שכן ערכאת הערעור אינה נוהגת למצות את מידת הדין עם נאשם.

22. סיכומו של דבר, הריני לקבל את ערעור המדינה ולהחמיר בעונש הפסילה בפועל שהושת על המשיב בגזר הדין, באופן שעונש הפסילה המושת על המשיב יעמוד על עונש של 30 חודשי פסילה בפועל מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה. יתר רכיבי הענישה בגזר הדין יישארו על כנם.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק מפסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, כ"ב חשוון תשע"ו, 04 04
נובמבר 2015, בהעדר הצדדים.
רונית בש, שופטת